

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340060 Alvena lindaräng

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man från i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Begreppsförklaringar Natura 2000

SPA - Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde i enlighet med EU:s fågeldirektiv (2009/147/EEG).

pSCI - Område som är föreslaget av regeringen, men ännu ej antaget av EU-kommissionen.

SCI - Område som, i den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regionerna det tillhör, väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna i bilaga 1 i art- och habitatdirektivet eller någon av arterna i bilaga 2 i samma direktiv. Områden som kan bidra till att nätverket Natura 2000 blir sammanhängande och som väsentligt bidrar till bibehållandet av den biologiska mångfalden inom den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regioner (kontinental, boreal, alpin, marin östersjön och marin atlantisk) som avses.

SAC – Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av MB (Miljöbalken) 7 kap. 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde.

Gynnsamt bevarandetillstånd

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340060 Alvena lindaräng

Kommun: Gotland

Områdets totala areal: 5,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-07-28

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Naturskyddsföreningen Gotland

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1995-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6530 - Lövängar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Inom Natura 2000-området Alvena lindaräng är det prioriterade bevarandevärdet den traditionellt skötta Lövängen (6530) med en artrik flora och med ett stort inslag av hävdgynnade och typiska arter samt en stor andel hamlade/klappade träd. Vidare förekomsten av svensk ögontröst, epifytiska lavararter, djävulsopp och andra hotade och sällsynta mykorrhizasvampar.

Motivering:

Alvena lindaräng är ett av Gotlands största ännu hävdade ängen. Natura 2000-området ingår som en del i en mer eller mindre sammanhängande värdestrakt för biologisk mångfald knuten till ängsmiljöer med kärnområden för flera arter som Gotland bär ett nationellt bevaransansvar för. Alvena lindaräng och dess omgivning hyser bl.a. Gotlands rikaste förekomst av djävulsopp som omfattas av det nationella åtgärdsprogrammet för svampar i kalkrika ädellövbärande fodermarker. Inte mindre än 51 rödlistade svamparter är funna i Alvena lindaräng. Svensk ögontröst, en varietet som utvecklats som en följd av ängesbruket och som i Norden endast finns

i ett fåtal hävdade ängar på Gotland hade här tidigare individrika förekomster för att sedan försvinna helt i mitten av 1990-talet. Arten har ett nationellt åtgärdsprogram och återplanteringsförsök har gjorts årligen under flera år sedan 2001 för att rädda arten, trots detta är arten utgången.

Prioriterade åtgärder:

Upprätthållande av den traditionella hävden, med årlig kontinuerlig fagning, slåtter (och eventuellt efterbete). I takt med äldre träd dör, naturligt eller till följd av almsjuka eller askskottssjuka ska en viss föryngring tillåtas och säkerställas för att upprätthålla krontäckningen och för att behålla ett gynnsamt lokal- och mikroklimat för dess ingående arter samt en kontinuerlig tillgång på lämpliga substratträd för epifytiska lavararter.

Beskrivning av området

Alvena lindaräng är ett bördigt änge som ligger på tjocka lager moränmargel. Marken är helt flack och under våren står ofta vatten i området. Som namnet antyder domineras ängets trädskikt av skogslind, och beståndet av skogslind är det största på Gotland. Lindarna har under lång tid varit klappade. Träden står på en del håll mycket tätt, men just tack vare klappningen har träden kunnat stå tätt, utan att gräsväxten har missgynnats. De klappade lindarna har utvecklat många håligheter vilka utnyttjas av hålhäckande fåglar. I träden finns bland annat ett rikt bestånd av kaja. Över lindarna finns ett glest bestånd av ek. I trädskiktet märks även en hel del ask, enstaka björkar och oxlar samt en stor asp. Buskskiktet domineras av ett rikt bestånd med hassel. Här finns även enstaka hagtornsbuskar, samt ett fåtal enbuskar. Änglet har tidigare haft betydligt större utbredning, och strax väster om änglet finns ytterligare en del av det gamla, större området, ännu i hävd i anslutning till Alvena gård.

Vegetationen är mycket rik och till de gräs och halvgräs som dominerar över stora ytor i änglet hör ängshavre, vårbrodd, darrgräs, kamäxing, fårsvingel, knägräs, luddstarr, lundstarr, loppstarr, hirsstarr och älväxing. En av örtfloras verkligt dominerande arter är svinroten, som i de solbelysta ytorna på många håll är mattbildande. Här märks även ett mycket rikligt inslag av ängsvädd. Den ängsvädd som finns i Alvena lindaräng är en slåtteranpassad form av ängsvädd, vilken är lågvuxen och har en blomningstid som infaller före slåtern. På de solöppna ytorna växer den tidigblommande ängsvädden i stor ymighet. Till den rika örtfloran hör även brudbröd, vildlin, blodrot, vitmåra, sammetsdaggkäpa, höskallra, prästkrage, gullviva, krissla, svartkämpar, jungfrulin, klasefibbla och slåtterfibbla. Bland den rika orkidéfloran märks framför allt den tidigblommande brudsporgen, vilken växer spritt i nästan hela änglet. Här finns dessutom rikligt med nattviol, grönvit nattviol, S:t Pers nycklar, Jungfru Marie nycklar samt enstaka flugblomster. Centralt i änglet finns en brya, alltså ett vattenhål, och intill denna finns fuktängar med bland annat ängsstarr.

Alvena lindaräng har tidigare hyst en rik förekomst av svensk ögontröst, men arten har minskat och den försvann helt i mitten av 1990-talet. Återutsättningsförsök har gjorts årligen sedan 2001. Målet är att återfå en population av svensk ögontröst i änglet. Trots återutsättningsförsök är arten utgången. Alvena lindaräng hyser dessutom djävulssopp, en värmekrävande svampart, som bara kommer upp med fruktkroppar under varma somrar. Djävulssoppen är ytterst ovanlig i Sverige och är endast känd från en handfull lokaler på Gotland. Även i övrigt är svampfloran i Alvena lindaräng mycket rik, med en lång rad utrotningshotade arter, bland annat ett antal exklusiva spindelskivlingar.

Ängsmarkerna vid Alvena lindaräng har en lång historia. I änglet finns ett flertal så kallade kämpgravar, husgrunder från järnåldern. I änglet finns även ett antal stensträngar.

Bevarandemål

Det övergripande bevarandemålet för Natura 2000-området Alvena lindaräng är att arealerna av de naturtyper som legat till grund för utpekandet ska bibehållas eller öka. Natura 2000-arter som legat till grund för utpekandet ska bevaras och ha långsiktigt hållbara populationer och typiska arter för respektive naturtyp får inte minska. Naturtyps- och arts specifika bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art.

Vad kan påverka negativt

Utebliven och felaktig skötsel

Det är av stor vikt att den traditionella hävden som beskrivs nedan upprätthålls. Redan en liten försämring i hävden kan leda till att starkt kulturberoende och hävdgynnade arter slås ut, t.ex. förekomsterna av svensk ögontröst som har utvecklats som en anpassning till slätterbruket. Om ängsmiljön växer igen minskar solinstrålningen och många arter missgynnas, såväl ljuskrävande kärlväxter som värmekrävande insekter.

Utebliven och felaktig skötsel är det största hotet mot lövängar idag, vilket inkluderar:

- minskad eller utebliven slätter, vilket leder till igenväxning.
- bete i andra former än efter slätter (efterbete), vilket kan utarma och missgynna den hävdgynnade floran och faunan.
- utebliven höbärgning, vilket leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- årlig slätter vid fel tidpunkt, tex för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hunnit sätta frö, vilket med tiden leder till utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- utebliven hamling/klappning, vilket lede till ett mer slutet krontäcke som missgynnar den ljuskrävande floran och faunan.
- alltför kraftig röjning av buskar och träd, vilket leder till att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas och att lövängens lokal- och mikroklimat förändras, vilket kan medföra uttorkningseffekter.
- skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer, vilket leder till skarpa gränser mellan olika markslag.
- användning av avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår), vilket är negativt för den dynglevande insektsfaunan.

Ingrepp

I lövängen får inte förekomma gödsling (förutom gödsel från djur på efterbete), kalkning, dikning eller introduktion av främmande arter. Lövängen får inte utsättas för någon typ av markskador, såsom exempelvis tramskador, plöjning, harvning, körskador, dikning eller schaktning.

Förändringar i angränsande områden

Alla skogsbruksåtgärder, som exempelvis avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning och beståndsvård kan utgöra ett hot mot områdets naturvärden.

Om de omgivande markernas lövlundar tas ner finns stor risk att lokalklimatet i ängset påtagligt förändras. Om ängset hamnar i ett mera exponerat läge där vinden kommer åt att torka ut kommer miljön att förändras på ett sådant sätt att den fuktiga miljön blir torrare. Detta kan medföra att arter slås ut. Även markingrepp i omgivande mark kan påverka ängset, till exempel genom förändrade hydrologiska förhållanden.

Gödslings- och försurningseffekter

Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar kan också påverka lövängsfloran negativt, tex genom att förändra näringsbalansen vilket missgynnar den konkurrenssvaga floran. Tillskottsutfodring av betesdjur, vilket ger indirekt näringstillförsel till

marken, har samma negativa effekt för den typiska växtligheten. Många av de arter som finns i ängen är starkt beroende av att markens kvävestatus inte förhöjs. Genom slåttern sker ett ständigt uttag av näring från marken. Det finns således ett näringsunderskott i marken. En lång rad arter är beroende av att detta förhållande råder.

Invasiva arter och trädskjador

Invasiva trädskjador som almsjuka och askskottssjuka är allvarliga hot mot den biologiska mångfalden. Almsjuka påträffades för första gången redan 2005 i Vallstena. Epifytiska lavar och mykorrhizasvampar som är helt beroende (obligata) av ask, skogs- och/eller lundalm som substrat eller värdräd hotas. Dessa värdräd utgör på flera håll en nyckelroll i ängets ekosystem med en stor andel associerad biodiversitet knuten till sig och obligat knutna lavararter som riskerar nationellt utdöende. En utbredd trädöd förändrar också lokal- och mikroklimat i lövängen och kan t.ex. medföra uttorkningseffekter och missgynna dess ingående arter, i synnerhet om ett avdöende sker i bården mot omkringliggande öppna åkermarker. Invasiva arter kan medföra påtaglig skada på existerande ekosystem, genom att bl.a. konkurrerar ut inhemsk flora och fauna i områden som tas i anspråk.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler:

- Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsinriktade ändamål som skötsel och förvaltning av det berörda området (7 kap. 28 a § miljöbalken).
- Området ligger inom Riksintresse för Naturvård.
- Området ligger inom Riksintresse för Kulturmiljövård.

Skydd:

Utöver Natura 2000 är Alvena lindaräng även naturreservat.

Skötsel:

Löpande skötsel

För att bevara de värden som finns i de gamla ängsmiljöerna är det av stor vikt att alla de strukturer som kännetecknar dessa marker bevaras och sköts på traditionellt sätt. De olika momenten i hävden för att uppnå en gynnsam bevarandestatus för området beskrivs nedan. Det är av stor vikt att skötseln sker på det sätt som beskrivs.

Fagning, sker under perioden 1 april - 5 maj

Vid fagningen eller vårstädningen samlas löv, kvistar och grenar in. Fagningen påbörjas när det första spirande gräset lyft löven något från marken, vilket gör arbetet mindre arbetskrävande. Tidpunkten för fagningen infaller normalt en bit in i april månad. Arbetet pågår sedan till månadsskiftet april-maj eller en bit in i maj, absolut senast 10 maj. Blöta delar av ängens där vatten står fagas först när de torkat ur. Faget, alltså insamlade löv och kvistar, bränns i små högar på mera improduktiva delar av ängen. Fagningseldarna anläggs alltså i närheten av buskar där gräsväxten är svag. Traditionellt har brännhögar också placerats på stubbar som man på sikt velat bli av med. Ofta är det dessutom här största delen av lövet hamnar. I lövrika ängar kan fagningseldarna ligga med endast några få meters mellanrum. Att göra stora brasor ute på slåtterna har inget med traditionell ängshävd att göra.

Det redskap man använder vid fagningen är den gotländska räfsan, reivu. Det är ett med stor omsorg tillverkat arbetsredskap. Skaftet, revstaken är av fur, och den tandbärande delen, träiu, av

ask. Räfsan ska ha två eller tre bågar av kornell eller rönn, och pinnar, reivtänder, av kornell, ask eller syren. Traditionellt målades gårdens räfsor med en viss färg, för att skilja dem från grannarnas. Vanliga metallräfsor går också bra att använda, men är inte lika ändamålsenliga. Fagningen är en viktig del i skötseln av ängen. Genom att löv och kvistar tas bort gynnas tillväxten av gräs och grässvålen kan då bli riktigt tät. Om lövet får ligga kvar på marken bildas en förna av ruttnande löv. Förnan gör att gräset och örterna inte kan växa alls lika tätt, vilket gör att produktionen av gräs och örter blir lägre. Fagningen var därför en åtgärd som gav betydligt högre höproduktion i ängen. Fagningen medför ett visst slitage på marken som gynnar konkurrenssvaga örter att etablera sig. Det är viktigt att fagningen utförs på traditionellt sätt. Maskinella metoder med sugar eller blåsar för att ta hand om lövet får inte användas. Efter fagningen får ängens vegetation stå och växa till sig och ska under denna tid inte beträdas. Under hela den långa period ängsbruket varade var ängsmarken alltså inhägnad så att djuren inte skulle komma åt att beta här. Det är av stor vikt att vegetationen fram till slätter får utvecklas fritt utan störning av tramp. Ängbet är definitivt inte en plats som är lämplig att duka upp en picknick i.

Slätter, sker efter 10 juli

Tidpunkten för slättern infaller när växtmassan är som störst. Detta infaller på fastmarksängar i regel under andra halvan av juli. Den gamla regeln för när det var dags att slå var när fröna i höskallran rasslar. Idag har man sällan möjlighet att anpassa slättertidpunkten så noggrant, utan man bestämmer ett datum i förväg. Det är då mycket viktigt att det inte blir för tidigt. Inom nätverket Natura 2000 får inga ängar slås före den 10 juli.

Efter slätter får höet ligga och torka ett par dagar innan det vänds för att få torka på nytt. Hö som ligger i skugglägen lyfts ut i solöppna gläntor där det lättare kan torka. Den sena slättertidpunkten i ängarna är väl anpassad till ängens blommor och gräs, vilka då kan gå i blom och sätta frö innan slättern äger rum. Efter att höet vänts samlas det ihop i små stackar, köislingar för att få torka färdigt, varefter det samlas in. Rester av hö får under inga omständigheter ligga kvar i ängen.

Höet får dock ej heller samlas in direkt efter slätter. Många arter som är beroende av frö för sin förnygring är beroende av att höet torkas på plats så att fröna ramlar ur under torkningen.

Det självklara redskapet för att genomföra slättern har sedan medeltiden varit lien. Vid skötsel av ängar används idag i stor utsträckning traktorburen knivslätterbalk. Att slå med slätterbalk ger ett skarpt snitt som gör att även lågvuxna örter har förmåga att återhämta sig och bilda nya skott.

Man kompletterar med lieslätter på de delar av ängen där man inte kommer åt med slätterbalken. Slätterkross eller redskap där en klinga eller slagor i hög hastighet slår av vegetationen får inte användas vid vård av ängar inom nätverket Natura 2000. Med tiden blir klingan slö och snittet blir då inte längre skarpt. Ett sådant redskap sliter av vegetationen. För små lågvuxna örter och gräs är det då betydligt svårare att återhämta sig och bilda nya skott. Risken är stor att de torkar ut och dör. Vegetationen kan då på sikt bli utarmad.

Klappning

Bruket att ta löv från träden benämns på Gotland klappning. Ett träd som tidigare varit klappat men som under lång tid inte beskurits löper stor risk att förstöras genom att den tunga kronan fläker upp stammen. Historiskt har klappning skett med tre till sex, ibland även två, års intervall. Vid vård av klappade träd inom nätverket Natura 2000 på Gotland ska klappning ske med fyra till nio års mellanrum, dock inte med längre mellanrum än så. Vid längre mellanrum finns stor risk att såren inte läker. Dessutom blir beskuggningen så kraftig att grässvålen riskerar att lösas upp. Man kan ha mycket stora mängder med träd i ängarna under förutsättning att träden klappas ofta. På Gotland finns åtskilliga exempel på områden där träden stod med endast ett par meters mellanrum.

När klappning efter lång tid återupptas kan ett avstånd från det ställe där stammen sist klappades lämnas. Avståndet bör vara från någon decimeter upp till en halvmeter, beroende på hur grov stammen är. När träden sedan klappas kontinuerligt kan skotten tas av från det ställe de grott.

De träd som dör ersätts med nya så att antalet klappade träd upprätthålls.

Almsjuka

Almsjuka träd måste avverkas så snart som möjligt, absolut före våren då almsplintborrharna som sprider smittan börjar flyga. Träden måste sedan tas om hand (brännas, flisas, barkas etc.) så att inte almsplintborrharna kan kläckas. Undvik att transportera almvirke då man i så fall bidrar till att sprida smittan. Undvik att lagra obarkad almved, då denna fungerar som yngelplats för almsplintborrharna (barkad almved kan däremot lagras och användas). Rapportera in misstänkta fall av almsjuka till länsstyrelsen, som även kan hjälpa till med rådgivning och hjälp att ta bort träden.

Askskottssjuka

Avverka inte ask i förebyggande syfte, varken friska, sjuka eller döda träd (om de inte utgör en säkerhetsrisk). Det hindrar inte spridningen av sjukdomen. Undvik beskärning av gamla askar, förutom träd som har hamlats (klappats) regelbundet. Unga friska askar kan gärna nyhamlas. Hamla om möjligt inte alla träd i en grupp samma år, utan sprid gärna ut åtgärderna över flera år.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6530 - Lövängar

Areal: 5,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Lövängen är en vegetationsmosaik av ängsytter och hävdpräglade lövträd och buskar. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av bl.a. slåtter, bete och lövtäkt, men kan vara stadd i igenväxning. Arter som indikerar hävdkontinuitet ska dock finnas. En traditionell hävd bedrivs, eller har tills helt nyligen bedrivits, genom t.ex. fagning, bränning, hamlning/klappning, slåtter och efterbete.

Traditionellt hävdade lövängar är biologiskt mycket rika miljöer och hyser ett stort antal numera sällsynta arter, bland annat slåttergynnade kärlväxter, vedlevande och mykorrhizasvampar och insekter. Lövängarnas halvöppna, mosaikartade miljö med hamlade träd i olika åldrar har också gynnat vissa lavar, mossor, insekter och fåglar. Vanliga träddarter i lövängar är bland annat ask, björk, alm, ek och lind, men även andra arter kan förekomma. Buskskitet består ofta av hassel.

Lövängen har traditionellt utnyttjats för skörd av vinterfoder och var i det gamla jordbrukssamhället en viktig naturtyp. I och med övergången till storskaligt jordbruk har lövängarna helt förlorat sin forna betydelse och förekommer numera på ytterst små arealer. Gotland bär ett nationellt bevarandansvar för naturtypen och har numera flest traditionellt brukade lövängar av Sveriges alla län. Den nuvarande arealen utgör trots detta endast en liten spillra av tidigare arealer.

Bevarandemål

Arealen av Lövängar (6530) ska vara minst 5,6 hektar.

Änget sköts på traditionellt vis, med fagning, slåtter (och eventuellt efterbete). Gräsmarken är tydligt hävdpräglad med ett stort inslag av hamlade/klappade träd. Andelen träd och buskar av igenväxningskaraktär är liten och underhålls kontinuerligt. I takt med att äldre träd dör, naturligt eller till följd av almsjuka eller askskottssjuka ska en viss förnygring tillåtas och säkerställas för att upprätthålla krontäckningen och lokal- och mikroklimat i ängens samt en kontinuerlig tillgång på lämpliga substratträd för epifytiska lavar.

En för naturtypen naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva och/eller negativa indikatorarter förekommer mycket sparsamt. Kärlväxtfloran är artrik och dominerad av hävdgynnade arter och med ett stort inslag av typiska arter som inte visar tecken på bestående populationsnedgångar. Förekomsten djävulssopp ska vara varaktig och inte visa tecken på bestående populationsnedgång.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd i området.

Dokumentation

- Croneborg, H. 1997. Handbok för gotländska ängshävdare. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Croneborg, H. 2001. Gotländska ängar. En katalog över slåttermarker i hävd på Gotland år 2001. Länsstyrelsen i Gotlands län, Livsmiljöenheten, rapport nr. 4.
- Ekstam, U. & Forshed, N. 1996. Äldre fodermarker.
- Ekstam, U., Aronsson, M., Forshed, N. 1988. Ängar. LTs förlag. Stockholm.
- Gärdenfors, U. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Haglund, A. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige - riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverket.
- Haglund, A. & Vik, P. 2010. Manual för uppföljning av betesmarker och slåtterängar i skyddade områden. Naturvårdsverket.
- Knutsson, T. 2009. Åtgärdsprogram för svampar i kalkrika ädellövbärande fodermarker. Naturvårdsverket.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 1980. Avsättande av Alvena lindaräng som naturreservat.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 1992. Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 3.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Alvena lindaräng SE0340060.
- Martinsson, M. 1999. Böisårkar u darrgräs. Naturvärden och vård i gotländska odlingslandskap. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Naturvårdsverket. 2003. Handbok för Natura 2000.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, Lövängar (6530).

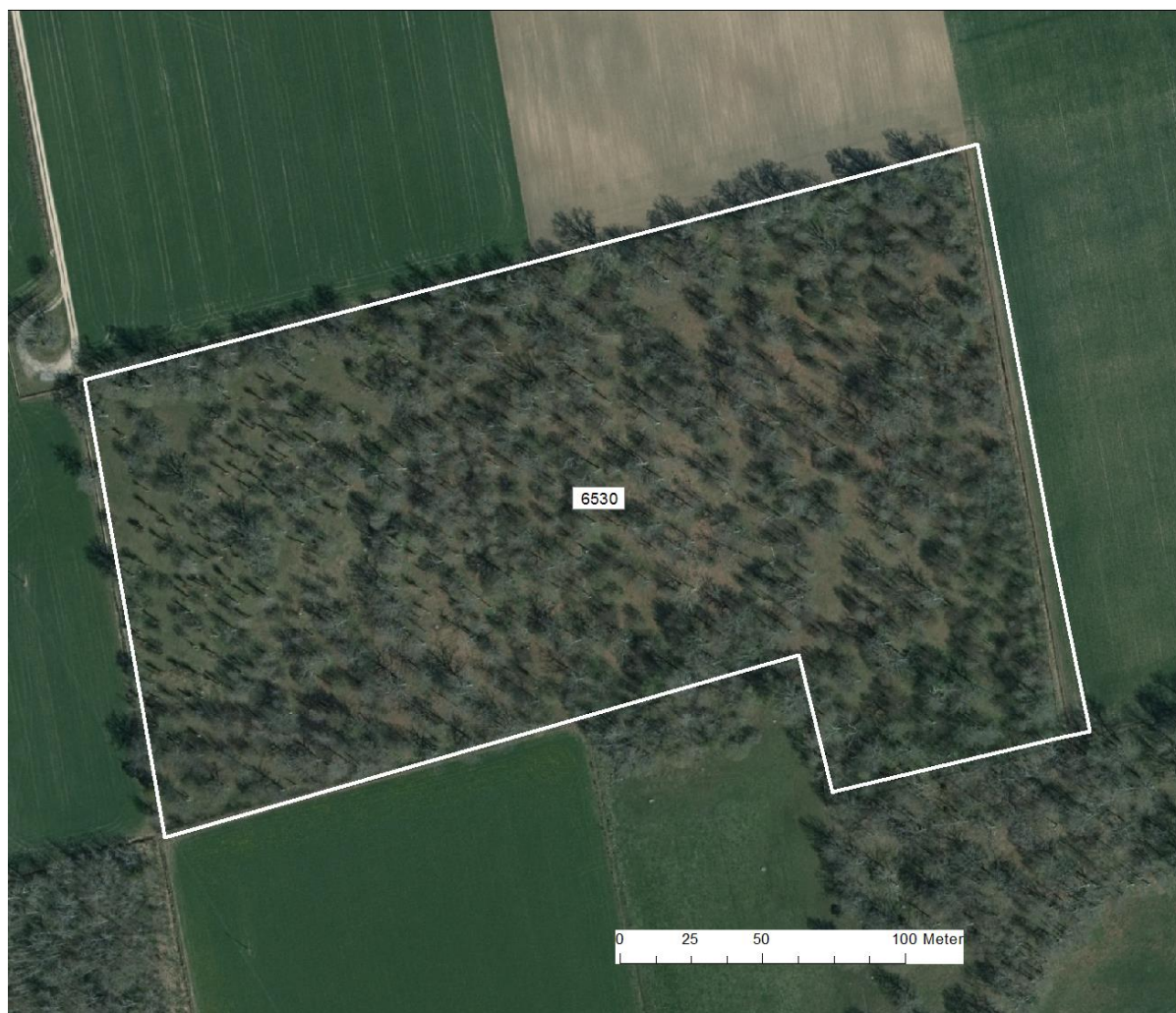
Lagtexter

- Art- och habitatdirektivet, Rådets Direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007.
- Fågeldirektivet, Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, svensk översättning.
- 7 kap. 27-29 §§ Miljöbalk (1998:808).
- 15-17 §§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Bilagor

- Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området.
- Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området.

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området

Natura 2000-området Alvena lindaräng med utbredning av naturtypen; Lövängar (6530).

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området

Kärlväxter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Bromopsis benekenii</i>	Strävlost	NT
<i>Bromopsis ramosa</i>	Skugglost	VU
<i>Buglossoides arvensis</i> var. <i>arvensis</i>	Vit sminkrot	NT
<i>Carex hostiana</i>	Ängsstarr	NT
<i>Carex pulcaris</i>	Loppstarr	VU
<i>Crepis praemorsa</i>	Klasefibbla	NT
<i>Euphrasia stricta</i> var. <i>suecica</i>	Svensk ögontröst	EN
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	EN
<i>Hypochaeris maculata</i>	Slätterfibbla	VU
<i>Platanthera bifolia</i> subsp. <i>bifolia</i>	Ängsnattviol	NT
<i>Trifolium montanum</i>	Backklöver	NT
<i>Ulmus glabra</i>	Skogsalm	CR
<i>Ulmus minor</i>	Lundalm	CR

Lavar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Gyalecta flotowii</i>	Blek kraterlav	VU
<i>Gyalecta truncigena</i>	Mörk kraterlav	VU
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT
<i>Megalaria grossa</i>	Ädellav	EN
<i>Sclerophora pallida</i>	Gulvit blekspik	VU

Svampar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Amanita ceciliae</i>	Jättekamskivling	NT
<i>Amanita lividopallescens</i>	Bleknande kamskivling	NT
<i>Auricularia mesenterica</i>	Svartöra	NT
<i>Biscogniauxia cinereolilacina</i>	Linddyna	VU
<i>Butyriboletus appendiculatus</i>	Bronssopp	NT
<i>Butyriboletus fechtneri</i>	Sommarsopp	VU
<i>Caloboletus radicans</i>	Rotsopp	NT
<i>Clavariadelphus helveticus</i>	Rodnande klubbsvamp	VU
<i>Cortinarius alcalinophilus</i>	Fläckig saffransspindling	VU
<i>Cortinarius arcuatorum</i>	Grisspindling	VU
<i>Cortinarius caeruleus</i>	Blå lökspindling	VU
<i>Cortinarius caesiocortinarius</i>	Pilfotsspindling	VU
<i>Cortinarius camptorus</i>	Elastisk spindling	VU
<i>Cortinarius coerulescentium</i>	Munkspindling	VU
<i>Cortinarius cotoneus</i>	Olivbrun spindling	NT
<i>Cortinarius eucaeruleus</i>	Praktspindling	VU
<i>Cortinarius moenne-locozii</i>		EN
<i>Cortinarius multififormium</i>		EN
<i>Cortinarius praestans</i>	Jättespindling	NT
<i>Cortinarius prasinocyanus</i>		EN
<i>Cortinarius pseudovulpinus</i>	Liten rävspindling	EN
<i>Cortinarius rapaceotomentosus</i>		VU
<i>Cortinarius rufoolivaceus</i>	Slottsspindling	NT
<i>Cortinarius saporatus</i>	Sockelsspindling	EN
<i>Cortinarius terpsichores</i>	Tallpraktspindling	VU
<i>Cortinarius variiformis</i>	Lövklubbsspindling	VU

<i>Cuphophyllus fornicatus</i>	Musseronvaxskivling	NT
<i>Entoloma bloxamii</i>	Blårödling	VU
<i>Fistulina hepatica</i>	Oxtungssvamp	NT
<i>Haploporus tuberculatus</i>	Blekticka	NT
<i>Hemileccinum impositum</i>	Bleksopp	VU
<i>Hygrophorus chrysodon</i>	Gulprickig vaxskivling	NT
<i>Hygrophorus cossus</i>	Ekvaxskivling	NT
<i>Hygrophorus penarioides</i>	Ekgräddvaxskivling	VU
<i>Hygrophorus poëtarum</i>	Balsamvaxskivling	VU
<i>Hygrophorus russula</i>	Kremlevaxskivling	NT
<i>Inonotus dryophilus</i>	Kärnticka	VU
<i>Inonotus hispidus</i>	Pälsticka	VU
<i>Lactarius violascens</i>	Stor lilariska	NT
<i>Lactarius zonarius</i>	Zonriska	DD
<i>Lycoperdon mammiforme</i>	Slöjröksvamp	VU
<i>Polyporus badius</i>	Stor tratticka	NT
<i>Rubroboletus satanas</i>	Djävulsopp	EN
<i>Russula rutila</i>	Liten ekkremla	NT
<i>Spongipellis spumeus</i>	Skumticka	NT
<i>Tricholoma atrosquamosum</i>	Svartfjällig musseron	VU
<i>Tricholoma basirubens</i>		VU
<i>Tricholoma bresadolatum</i>	Fjällig gallmusseron	VU
<i>Tricholoma orirubens</i>	Rodnande musseron	VU
<i>Tricholoma ustaloides</i>	Mjölmusseron	NT
<i>Xerula pudens</i>	Brunluddig roting	VU

Skalbaggar

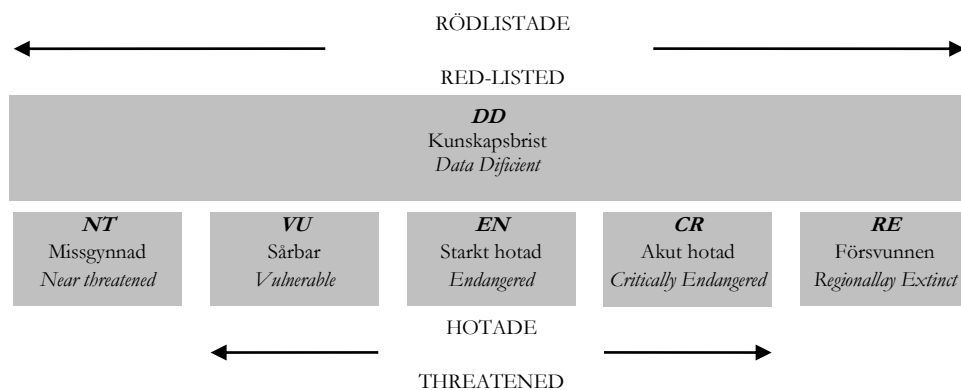
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Thiasophila inquilina</i>		NT

Steklar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Andrena curvungula</i>	Blåklockesandbi	NT

Fåglar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Sturnus vulgaris</i>	Stare	VU

Aktuella arters hotkategorier enligt den svenska rödlistan 2015.